יצאו עדים וזוממין. במורת כהנים (ג) גבי פר כהן משיח והכי תניא אחר שריציון דברים שהן בעבודת כוכבים ודברים שאינן בעבודת כוכבים (מ"ב) יכול שאני מרבה המטמא והמדיח ועדים וזוממין ת"ל ועשה יצאו אלו שאין בהן מעשה יצאו מכלל חטאת: **והא על פי דאיכא כהו.** פיו הוי מעשה: גליון **הא על פי דאיכא** והיכי אמרת אבל בעלמא הוי ביה מעשה: **הוא'ל ושבן בראייה.** עיקר עדותן בראיה הענין שמעידין מה שראו הילכך אין לא תשיב מעשה: (כט) **חייב על כל אחת ואחת.** מלקות אם אכלן בהתראה אחת: **ונקין על נאו שבכללות.** על כל אחד ואחד: **ורבנן סברי אין נוקין.** (ל) ואי מיקשי (ג) לנ"ל אפילו תדא דתדא מיהא לקי: **ונ"ל שור שור משמע.** לגמרן יומא סוכ"ד) אינו אלא שאין בהם מעשה ואמאי עדים וזוממין הא על פי כתיב בהן אמר רבא שאני עדים וזוממין הואיל ושנין בראייה: האוכל חלב: ת"ר (כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו לחייב על כל אחת ואחת דברי ר' ישמעאל וחכ"א אינו חייב אלא אחת נימא בהא קמיפלגי דר' ישמעאל סבר לוקין על לאו שבכללות ורבנן סברי (ל) אין לוקין על לאו שבכללות לעולם ושאני הכא דמייתרי ליה קראי נכתוב קרא כל חלב לא תאכלו שור וכשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן אי לא כתיב שור וכשב ועז ה"א אפילו חלב חיה במשמע להכי כתב שור כשב ועז למימרא דחלב א"שור וכשב ועז הוא דאסור אבל דחיה שרי שפיר קאמרי ליה אלא היינו טעמא דרבי ישמעאל דקסבר א"כ לכתוב כל חלב שור לא תאכלו (ל) כשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן סברי אי כתב רחמנא כל חלב שור ה"א נילף שור שור (ב) מסיני מה גבי סיני חיה ועוף כיוצא בהן אף גבי אכילה חיה ועוף כיוצא בהן להכי כתב רחמנא שור וכשב ועז לימרא דהני (ל) דאסור אבל חיה ועוף שרי שפיר קא"ל אלא היינו טעמא דקסבר נכתוב כל חלב כשב לא תאכלו א"נ (ל) כל חלב עז לא תאכלו שור וכשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן סברי אי כתב כל חלב כשב ה"א חלב כשב אסור (ל) ושור ועז שרי וכ"ת מאי אולמיה דכשב משום דנתרבה (ל) באליה וכדתנא ר' חנניא (ל) למה מנה הכתוב אימורין בשור ואימורים בכשב ואימורים בעז הכתיב [2]אך בכור שור' וגו' צריכי דאי כתב שור ה"א כשב ועז לא ילפינן מינה דאיכא למיפרך מה לשורי(ל) שכן [3]נתרבה בנסכים נכתוב רחמנא בכשב ונילף שור ועז מכשב איכא למיפרך מה לכשב ישכן נתרבה באליה נכתוב רחמנא (ל) עז ונילף שור וכשב מינה איכא למיפרך מה לעז ישכן נתרבה אצל עבודת כוכבים מן חד לא ילפינן נכתוב תרתי ונילף (ל) חדא מתרתי הי דין נילף שור

שפתיו (ל) נהוי מעשה גבי מגדף אמר רבא שאני מגדף הואיל וישנו בלב אבל בעלמא עקימת שפתיו הוי מעשה מתיב רבי (ג) יצא'ה עדים וזוממין שאין בו מעשה ואמאי הא על פי כתיב בהן אמר רבא שאני עדים וזוממין הואיל וישנן בראייה: האוכל חלב: ת"ר (כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו לחייב על כל אחת ואחת דברי ר' ישמעאל וחכ"א אינו חייב אלא אחת נימא בהא קמיפלגי דר' ישמעאל סבר לוקין על לאו שבכללות ורבנן סברי (ל) אין לוקין על לאו שבכללות לעולם ושאני הכא דמייתרי ליה קראי נכתוב קרא כל חלב לא תאכלו שור וכשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן אי לא כתיב שור וכשב ועז ה"א אפילו חלב חיה במשמע להכי כתב שור כשב ועז למימרא דחלב א"שור וכשב ועז הוא דאסור אבל דחיה שרי שפיר קאמרי ליה אלא היינו טעמא דרבי ישמעאל דקסבר א"כ לכתוב כל חלב שור לא תאכלו (ל) כשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן סברי אי כתב רחמנא כל חלב שור ה"א נילף שור שור (ב) מסיני מה גבי סיני חיה ועוף כיוצא בהן אף גבי אכילה חיה ועוף כיוצא בהן להכי כתב רחמנא שור וכשב ועז לימרא דהני (ל) דאסור אבל חיה ועוף שרי שפיר קא"ל אלא היינו טעמא דקסבר נכתוב כל חלב כשב לא תאכלו א"נ (ל) כל חלב עז לא תאכלו שור וכשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן סברי אי כתב כל חלב כשב ה"א חלב כשב אסור (ל) ושור ועז שרי וכ"ת מאי אולמיה דכשב משום דנתרבה (ל) באליה וכדתנא ר' חנניא (ל) למה מנה הכתוב אימורין בשור ואימורים בכשב ואימורים בעז הכתיב [2]אך בכור שור' וגו' צריכי דאי כתב שור ה"א כשב ועז לא ילפינן מינה דאיכא למיפרך מה לשורי(ל) שכן [3]נתרבה בנסכים נכתוב רחמנא בכשב ונילף שור ועז מכשב איכא למיפרך מה לכשב ישכן נתרבה באליה נכתוב רחמנא (ל) עז ונילף שור וכשב מינה איכא למיפרך מה לעז ישכן נתרבה אצל עבודת כוכבים מן חד לא ילפינן נכתוב תרתי ונילף (ל) חדא מתרתי הי דין ונילף שור

למד מעניינו הלכך לא (ל) כתיב שור וכשב ועז ה"א מיסמע: **ולא דעיין אימא עמייהו דרבנן.** משום דהאי שור וכשב ועז מיבעי להו לכדרב מרי: **אנא דחזיון מיפסר.** דתנא לקיבר כפרק בן הכסר (מוקין קיח.): **שמוט בשלמן.** שנקרא חלב בשלמן ולא (ל) מיקרי חלב בכשב: **א"ל נכפוה כל חלב שור וכשב.** ומהתם מסמעינהו אליה דבעינן דבר השוה בשניהן: (ל) **נאו דעיין.** לחכי נקט עריות לאיכא מילי טובא ואיכא לאו בכל חדא: **מאחת מהנה.** משמע מאחת מייב הנה כמה חטאות: **חלב אחד.** חלב הכליות או חלב הדקין אם אחד. בהעלה (ל"ג): **שני שמות.** כזית משעל הכוליא וכזית משעל הדקין: **דטעלמות מתלקין.** דכיון דעולם לו ביעיתים הרי הן שתי שגגות ואמטא ביעיתא אליה דחמעת דכתיב (ויקרא ד) אם הודע אליו: **חלב דנופכי.** לאיכא שתי שגגות משתי כריתות חלב ונותר ומייב שתי חטאות: **ניחייב נמי משום קדש.** אמאי מעילות: **אלא אמר רב ששת בגון שאכל חלב דקודש.** ועלעולם משום חלב מייב שתים ולהכי לא (ל) תשיב אמאי אמר לא אפילו חלב חיה במשמע להכי כתב שור כשב ועז לומר דרבנן אי לא כתיב שור וכשב ועז ה"א אפילו חלב חיה בשמע לא אמר רחמנא כל חלב שור ה"א נילף שור שור (ב) מסיני מה גבי סיני חיה ועוף כיוצא בהן אף גבי אכילה חיה ועוף כיוצא בהן להכי כתב רחמנא שור וכשב ועז לימרא דהני (ל) דאסור אבל חיה ועוף שרי שפיר קא"ל אלא היינו טעמא דקסבר נכתוב כל חלב כשב לא תאכלו א"נ (ל) כל חלב עז לא תאכלו שור וכשב ועז למה לי ש"מ לחלק ורבנן סברי אי כתב כל חלב כשב ה"א חלב כשב אסור (ל) ושור ועז שרי וכ"ת מאי אולמיה דכשב משום דנתרבה (ל) באליה וכדתנא ר' חנניא (ל) למה מנה הכתוב אימורין בשור ואימורים בכשב ואימורים בעז הכתיב [2]אך בכור שור' וגו' צריכי דאי כתב שור ה"א כשב ועז לא ילפינן מינה דאיכא למיפרך מה לשורי(ל) שכן [3]נתרבה בנסכים נכתוב רחמנא בכשב ונילף שור ועז מכשב איכא למיפרך מה לכשב ישכן נתרבה באליה נכתוב רחמנא (ל) עז ונילף שור וכשב מינה איכא למיפרך מה לעז ישכן נתרבה אצל עבודת כוכבים מן חד לא ילפינן נכתוב תרתי ונילף (ל) חדא מתרתי הי דין ונילף שור

מכשב ועז אית להון פירכא מה לכשב ועז שכן נתרבו אצל הפסח לא נכתוב כשב ונילף משור ועז אית להון פירכא מה לשור ועז שכן (ל) נתרבה אצל עבודת כוכבים לא נכתוב עז ונילף משור וכשב אית להון פירכא מה לשור וכשב שכן יש (ל) בו צד ריבוי (ל) הלכך לא ילפי מהדדי שפיר קא"ל אלא לעולם טעמא דרבי ישמעאל דתאמרינן מעיקרא(ט"ו) דאם כן נכתוב כל חלב ולישתוק מאי אמרת האי דכתב שור וכשב ועז למשרי חלב חיה הא כי כתב קרא בעניינא דקדשים (מ"ז) (ודבר למד מעניינו מכלל דרבנן סברי לא ילפינן דבר (ל) למד מעניינו לא דכולי עלמא (ל) ילפינן דבר הלמד מעניינו והכא בהא פליגי (ט) דרבי ישמעאל סבר למידין לאו מלאו בין מלאו ובין מלאו דכרת (ל) (דכל חלב שור וכשב ועז מלאו [3]דחוקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם כל חלב וכל דם לא תאכלו דכתיב בעניינא דקדשים ובקדשים לא אית בהון חיה אף כל חלב שור כי (מ) כתיב ליה סתמא ליכא לספוקי בחיה הלכך שור וכשב ועז לחלק הוא דאתא ולא אחת ואחת ולא אחת ולא אחת ולא א

קסברי רבנן לא דחקה עולה בקדשים. דהא בעניינא דקדשים כתיב ולא דכל חלב כחולין ולא בקדשים: ה"ג **אכל דחולין דאסור חלבו אימא לא.** והכי פירושא אכל חולין דקיני אימא לא אסור חלבו. דאסור חלבו אימא לא כולמר אימא לא אסור חלבו ולא אסור חלבו כפוף היא לגון גרסא ירושלמית: **חלב מוקדשין פוטר מבלנו.** דהא אליה איקרי חלב בכנסה מיה ועוף כו': **דם שרץ מוזה נפקא.** דלא ללמוד לשרץ גופיה הא מתיב מ) אלה הטמאים לכם: **לעומאה.** לכעדשה: **לאיסור.** ד"מתיב: **סיעלה.** דאמרת כל שאין דחוק מנאנו מעלעלרפין: **נחש נמי.** אע"ג דלאו בר טומאה הוא מעלעלרפ דמו לבשרו לכזית לאכילה דאין מחברין על דמו אלא משום בשרו: **דאיסרבו לעומאה.** כדאמרן וזה לכם הטמא לימד על הם בשרן ובשרו שאינו לעומאה: **ג' כריתות.** תרין בחמרי מוות מ) ומה כלו אם אהרן ר) **ואפי' לר' יהודה.** דאי נפקא ליה דם הטמאים מחד מהכך כריתות: **דם.** הוה ליה למיכתב: **מה ת"ל כל דם.** בחמרי מוות מ) אים אים מבית ישראל ומן הגר הגר כתוכם אשר יאכל כל דם ונתתי פני וגו' אין לי שיהא בכרת אלא דם קדשים שהנפש יוצאה בו ר) שמתכפר דם שרצוי לכפרה כל דאמרינן בסוף תמיד נשחט בפסחים (דף פה.): **אלא.** לעולם רבנן אלא נפקא לחולין מרבינא דקרא דכל ואע"ג דלית לה כרת בדם התמצית מינעני דהו מה כרת בדם הוה אמינא קדשים הוא דחמירי דאסור חלבו אבל מ) חולין אימא לא משום הכי כתב רחמנא כל חלב שור ואי כתב כל חלב שור ה"א חלב דחולין הוא דאסור משום דלא הותר מכללו אבל חלב מוקדשין דהותר מכללו ה"א מדהותר מ) בשרן אישתרי נמי חלבן צריכי ורבי יהודה סבר כי מ) כתיב חלב שור (מ) בעניינא דקדשים כתיב אלא מכלל דרבנן סברי לא ילפינן דבר מ) הלמד מעניינו לא דס"ע [ילפינן] דבר מ) הלמד מעניינו ובהא קמיפלגי רבי יהודה סבר למידין לאו מלאו ולאו מכרת ורבנן סברי לאו מלאו ילפינן לאו מכרת לא ילפינן (מ) (אלא לר' יהודה כל חלב וכל דם לא תאכלו למאי אתא מיבעי ליה להקיש מ) ד)תניא כל חלב וכל דם לא תאכלו מ) מה חלב לוקה שתים אף דם לוקה שתים מ) דברי ר' יהודה וחכ"א אין בו אלא אזהרה אחת מ) ומ"ש חלב דלוקה שתים בלא היקישא דכתב ביה תרי קראי כל חלב וכל דם לא תאכלו כל חלב שור וכשב דם נמי בלאו היקישא נילקי שתים דכתיב ביה תרי לאוין כל חלב וכל דם לא תאכלו מ) וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה אלא אימא מה חלב לוקה שלש אף דם לוקה ג' ומאי שנא חלב דלוקה שלש דכתיב ביה מ) הלין תרי לאוין ולאו דזרות הא תלתא דם מ) נמי איצטריך ס"ד אמינא הואיל ואיתמעיט מ) דם מטומאה ליתמעיט מזרות קמ"ל היקישא ואלא לרבנן הקישא למאי אתא מיבעי ליה לכדתניא כל חלב וכל דם לא תאכלו מ) מה חלב מיוחד שחלבו חלוק מבשרו ואין מצטרפין זה עם זה אף דם שדמו חלוק מבשרו מ) אוציא שם שרצים הואיל מ) דאין דמן חלוק מבשרן מצטרפין והא מהכא נפקא מהתם נפקא ליה מ) זה לכם הטמא מ) לימוד על דם מה) השרץ והשרץ שמצטרפין זה עם זה אי לאו היקישא ס"ד אמינא ה"מ לטומאה אבל

מ) אלמא לא אוקמה כר' ישמעאל דא"ר חנינא מודה היה רבי ישמעאל לענין קרבן שאינו חייב אלא חטאת אחת השתא נמי כר' יהודה לא מתוקמא דהא א"ר מ) אליעזר מודה היה רבי יהודה לענין קרבן שאין מביא אלא חטאת אחת אלא מ) אמר ר"ל משום בר מ) תאוטני הכא במאי עסקינן כגון שאכלן בשני תמחויין ואליבא דרבי יהושע דאמר מ) תמחויין מ) מחלקים גופא אכל חלב בבילה לוקה שתים חלב מוקדשין לוקה שתים רבי יהודה אומר חלב מוקדשין לוקה שלש אמר ליה רב שיזבי לרבא בשלמא לר' יהודה היינו מ) קראי [1] חקת עולם מ) [2] כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו לאוין לכפרה כלומרינן בסוף תמיד נשחט בפסחים (דף פה.): **אלא.** לעולם רבנן נפקא לחולין מרבינא דקרא דכל ואע"ג דלית לה כרת בדם התמצית מינעני דהו מה כרת בדם הוה אמינא קדשים הוא דחמירי דאסור חלבו אבל מ) חולין אימא לא משום הכי כתב רחמנא כל חלב שור ואי כתב כל חלב שור ה"א חלב דחולין הוא דאסור משום דלא הותר מכללו אבל חלב מוקדשין דהותר מכללו ה"א מדהותר מ) בשרן אישתרי נמי חלבן צריכי ורבי יהודה סבר כי מ) כתיב חלב שור (מ) בעניינא דקדשים כתיב אלא מכלל דרבנן סברי לא ילפינן דבר מ) הלמד מעניינו לא דס"ע [ילפינן] דבר מ) הלמד מעניינו ובהא קמיפלגי רבי יהודה סבר למידין לאו מלאו ולאו מכרת ורבנן סברי לאו מלאו ילפינן לאו מכרת לא ילפינן (מ) (אלא לר' יהודה כל חלב וכל דם לא תאכלו למאי אתא מיבעי ליה להקיש מ) ד)תניא כל חלב וכל דם לא תאכלו מ) מה חלב לוקה שתים אף דם לוקה שתים מ) דברי ר' יהודה וחכ"א אין בו אלא אזהרה אחת מ) ומ"ש חלב דלוקה שתים בלא היקישא דכתב ביה תרי קראי כל חלב וכל דם לא תאכלו כל חלב שור וכשב דם נמי בלאו היקישא נילקי שתים דכתיב ביה תרי לאוין כל חלב וכל דם לא תאכלו מ) וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה אלא אימא מה חלב לוקה שלש אף דם לוקה ג' ומאי שנא חלב דלוקה שלש דכתיב ביה מ) הלין תרי לאוין ולאו דזרות הא תלתא דם מ) נמי איצטריך ס"ד אמינא הואיל ואיתמעיט מ) דם מטומאה ליתמעיט מזרות קמ"ל היקישא ואלא לרבנן הקישא למאי אתא מיבעי ליה לכדתניא כל חלב וכל דם לא תאכלו מ) מה חלב מיוחד שחלבו חלוק מבשרו ואין מצטרפין זה עם זה אף דם שדמו חלוק מבשרו מ) אוציא שם שרצים הואיל מ) דאין דמן חלוק מבשרן מצטרפין והא מהכא נפקא מהתם נפקא ליה מ) זה לכם הטמא מ) לימוד על דם מה) השרץ והשרץ שמצטרפין זה עם זה אי לאו היקישא ס"ד אמינא ה"מ לטומאה אבל

לאכילה אימא לא מ) אשמעינן היקישא לאכילה אמר רבינא הילכך דם נחש ובשרו מצטרפין מאי קמ"ל היינו היקישא סד"א מ) שרץ דאיתרבי לטומאה לאכילה נחש ;דלא איתרבי לטומאה לא איתרבי לאכילה קמ"ל היקישא כל מילי דאין דמו חלוק מבשרו משמע אמר רבא שלש כריתות האמורות בדם מ) למאי אחת לדם חולין ואחת לדם קדשים ואחת לדם התמצית מ) הניחא לר' יהודה מ) דתניא בא מהתרה ר' יהודה אומר בכרת אלא לרבנן ההיא למאי אתא ואפילו לר' יהודה מ) כרת נפקא ליה מן כל דם דתניא רבי יהודה אומר דם מה תלמוד לומר כל דם מ) אין לי אלא דם קדשים שהנפש יוצא בו מ) [שהוא מכפר] דם חולין ודם התמצית מנין ת"ל כל דם אלא אימא אחד לדם חולין ואחד לדם קדשים ואחד לדם כיסוי ואמר רבא מ) חמשה לאוין האמורין בדם למה אחת לדם חולין ואחת לדם קדשים ואחת לדם כיסוי ואחת לדם התמצית א"ר אילא מ) אכל מעשר דגן ותירוש ויצהר לוקה שלש והא אין לוקין על לאו שבכללות שאני הכא דמייתרי קראי מכדי כתב רחמנא מ) ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך בפנים אין בחוץ לא ל"ל דכתב רחמנא לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך מ) לחלק אי מההוא ה"א ה"מ בעשה אבל בלאו אימא לא אמטו להכי

תוספות מודה רבי יהודה לענין קרבן. פירש"י דלענין אמר כ"מ שיש ג' לאוין וכרת אחת מילוק מטאות ביניהן היינו דוקא בג' דברים כגון חלב ודם ומפטם אבל בדבר אחד מילוק: **דם** נמי לילקי ג'. מימה ל"ל למימר גלאו דזרות בלא"ה מסקתם ביה דמד כתיב ביה בהדיא כל דם לא תאכלו ומשבותיכם לאוין דלאו דזרות הא תלתא. (ש"ס) **מה ת"ל כל דם.** בחמרי מוות מ) אים אים מבית ישראל ומן הגר הגר כתוכם אשר יאכל דם ונתתי פני (ש"ס, וגליון) **אלא.** לעולם רבנן נפקא ליה מן כל דם דתניא רבי יהודה אומר דם מה תלמוד לומר כל דם מ) [שהוא מכפר] דם חולין ודם התמצית מנין ת"ל כל דם אלא אימא אחד לדם חולין ואחד לדם קדשים ואחד לדם כיסוי ואמר רבא מ) חמשה לאוין האמורין בדם למה אחת לדם חולין ואחת לדם קדשים ואחת לדם כיסוי ואחת לדם התמצית א"ר אילא מ) אכל מעשר דגן ותירוש ויצהר לוקה שלש והא אין לוקין על לאו שבכללות שאני הכא דמייתרי קראי מכדי כתב רחמנא מ) ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך בפנים אין בחוץ לא ל"ל דכתב רחמנא לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך מ) לחלק אי מההוא ה"א ה"מ בעשה אבל בלאו אימא לא אמטו להכי

(ש"ס, וי"ש בגליון בסס כס"ז) **נוטן** דתנא גיטקת רש"י ת"ר. (ש"ס) **נוטן** מתלגלי ר"י אומר מקיש ד"ם לחלב. מה. (ש"ס) **יז)** מתנות וחכ"ת מ) מולין אימא אסור (אלמלא) לאו לא. (ש"ס) **יח)** מדהותר מכללו. [ס"ל בגמ'] (ש"ס) **יט)** מעיר נמי מלב. (ש"ס) **כ)** דבר מעניינו [מיכא הלמד נמקק]. (ש"ס) **כא)** דבר"ש דבר למד מעניינו (מיכא לאמרן בסוף ר"ה). (ש"ס) **כב)** מנאמר אין מבטרפין זה עם זה מוקים. (ש"ס) **כג)** מדהותר מכללו. (ש"ס) **כד)** כתם לא אמת לגב. (ש"ס) **כה)** כתם לא מיכא דבנפש יכפר. (ש"ס וגליון) **כו)** מ' ומלכר. (ש"ס) **כז)** מתמצית הכיעמת לר' יהודה. (ש"ס) **כח)** ל"ל לפי שנאמר כי הדם הוא בנפש יכפר. (ש"ס וגליון) **כט)** כו שמכפר. (ש"ס) **ל)** ומלכר וגו' ש"מ נמלק. (ש"ס) **לא)** ל"ל גיד הנשה. (ש"ס) **לב)** עולם ול"ל דמתיר. (ש"ס) **לג)** ל"ל חמורה. (גליון) **לד)** ל"ל שרץ. (גליון) **לה)** מתמלגלי של קדשים. (ש"ס) **לו)** מתמלגלי חדר בחבר לאחר מבשרן. (ש"ס) **לז)** מתלגלי חדר בחבר לאחר מבשרן. (ש"ס) **לח)** מטומאה אבל לאבל אינא לא מעבר לדם. (ש"ס) **לט)** מתלגלי חדר בחבר לאחר מבשרן. (ש"ס) **מ)** מקר לפנינו לא מתר מגל ממומר מעמיק דכתי כש"ר הסכת ומר כתלה דבר בראה לא תאכלנו לא תאכלנו מלא מתקבלו מ) כמים הרי ס'. (גליון: אך עיין לעיל אות ה:מ) **מא)** מתיגת בכתוגת מולין נמתק. (ש"ס) **מב)** מתלגלי מוקמינ"ל. (ש"ס) **מג)** דמתיב אביב קלי. (דפו"ר) **מד)** אל קלאים היה סם מטוקב ובכנרה כדי שיהא מסור שולנו בבולל.

מסורת הש"ס

ה) [נקמן יב: שבת פפ.], **ו)** [נקמן טו:], **ז)** מעילה יח., **ד)** [תוספתא פה. תוליון עד:], [ש"ל חייב שתים פה. תוליון עד:], **ח)** [נקמן כב. ש"ס] **ו)** [עי' תוס' בכורות נח. ד"ה ק"ן], **ז)** [ע"פ], **ח)** [ויקרא יז], **ט)** [ויקרא יז], **ט)** [ס"ס], **ו)** [ס"ס], **מ)** [מחרי פרשה ה] [ובכורות קיד.], **נ)** מכלן שיין לעמי' הכפ],

תורה אור השלם

1. חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם לֹא תֹאכֵלוּ: ויקרא ג יז
2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז לֹא תֹאכֵלוּ: ויקרא ז כג
3. וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ: ויקרא כב י
4. לְגֵרוֹת הַגֵּלוּיִן וְכוּ דמז בגליון הש"ס צ"ל זה הפסוק: וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כُפַּר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא יֹאכַל כִּי קֹדֶשׁ הֵם: שמות כט לג
5. וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְעוֹף וְלַבְּהֵמָה: ויקרא ז כו
6. וְזֶה לָכֶם הַטֻּמְאָה בְּשֶׁרֶץ הַשֶּׁרֶץ הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ: ויקרא יא כט
7. וְאַכַלְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים: דברים יד כג
7. לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בְּשַׁעֶרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכָל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ: דברים יב יז

הגהות הב"ח

(א) נמ' כשלמא לרבי יהודה היינו טעמא דמתיני ב' קרמי: **(ב)** שם כי כתיב חלב שור נמי בעניינא: **(ג)** שם דכתיב ביה בחולין תרי לאוין ולאו דזרות בדם נמי כתיב הא תלתא מד"ש כל"ל: **(ד)** שם ס"ל דם שרץ דאיתמעיט: **(ה)** שם ופסי' לר' יהודה מן דגון נפקא ליה מן כל דם. ס"ג בתמיה ומי מן כתיב ס' דנ' כריתות נפקי ליה ומי מן כל דם כו': **(ו)** רש"י ד"ה ור' יהודה סבר כי כתיב נמי כו' וחלב חולין כו' כלומר לענין. ס"ג כ"ל מפסוק כי כל: **(ז)** ד"ה מ"ש חלב ומי כלא הקישא כו' דם שור מתיני מרי קלאי כלומר לי הוה כתיב:

גליון הש"ס

גמ' וכל זה. ע' זבחים לב ס"ב מד"ש הכיל. וכבכורות כל ס"ב מד"ש הכיל: רש"י ד"ה לאכילה בבורר. ע' רש"י בעמ' קס ס"ב כרש"ר ד"ש ממרגוטיי:

מוסף רש"י

שמצטרפין זה עם זה. לכעדשה לגמלא (מעילה יז.), דם התמצית. של חולין וכל קדשים, כאדהרה. כלומ' ולא כרת, לכמיכ כי נפש בל כבר דמו בנפשו הוא וגו' עד כל תוכלין יכרת, יצא כל התמצית שאינו דם הנפש (פסחים פה.), בכרת. דנפקא ליה מריבויא דכל דם (תוליון עד.). ד' דהדה אומר דם. הוה מלי למימר, מה תלמוד לומר כל דם ונכתה וגו' (כריתות כב.).

שניני נוסחאות

א) אלא אמאי לא. (ש"ס) **ב)** ל"ל אלעזר. (ש"מ וגליון) **ג)** כר תרוטי. (ש"מ) **ד)** ממלקין. ל"ש חייב שתים דלא כר"י דתניא אכל חלב נבלה חלב מוקדשים לוקה שתים ר' יהודה אומר שלש. (ש"מ) (בראור ריבאש זו עיין רש"י לעיל סוף ע"א ד"ה ל"א. ובשמטין בהשמטות שם): **ה)** דכתיבי תרי קראי. (ש"מ) **ו)** טולם כל חלב וכל דם לא תאכלו כל חלב. (ש"מ) **ז)** ל"ל כי קדם הם וע' מוס' זבחים לב: ד"ה בסוף בתמרה. (גליון, וש"מ בהשמטות שיי"ש) **ח)** ולא דבל חלב שור. (ש"מ) **ט)** מולין דאסור חלבו אימא. ס"ל מולין אימא אסור (אלמלא) לאו לא. (ש"מ) **י)** מדהותר מכללו. [ס"ל בגמ'] (ש"מ) **יא)** מעיר נמי מלב. (ש"מ) **יב)** דבר מעניינו [מיכא הלמד נמקק]. (ש"מ) **יג)** דבר"ש דבר למד מעניינו (מיכא לאמרן בסוף ר"ה). (ש"מ) **יד)** ולאמרן ולא כדרי. ס"ל מתמצת הכיעמת לר' יהודה. (ש"מ) **טו)** מתמצת אבל בלאו אימא לא אמטו להכי

(ח) [נקמן יב: שבת פפ.], **ו)** [נקמן טו:], **ז)** מעילה יח., **ד)** [תוספתא פה. תוליון עד:], [ש"ל חייב שתים פה. תוליון עד:], **ח)** [נקמן כב. ש"ס] **ו)** [עי' תוס' בכורות נח. ד"ה ק"ן], **ז)** [ע"פ], **ח)** [ויקרא יז], **ט)** [ס"ס], **ו)** [ס"ס], **מ)** [מחרי פרשה ה] [ובכורות קיד.], **נ)** מכלן שיין לעמי' הכפ],

תורה אור השלם

1. חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם לֹא תֹאכֵלוּ: ויקרא ג יז
2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז לֹא תֹאכֵלוּ: ויקרא ז כג
3. וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ: ויקרא כב י
4. לְגֵרוֹת הַגֵּלוּיִן וְכוּ דמז בגליון הש"ס צ"ל זה הפסוק: וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כُפַּר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא יֹאכַל כִּי קֹדֶשׁ הֵם: שמות כט לג
5. וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְעוֹף וְלַבְּהֵמָה: ויקרא ז כו
5. וְזֶה לָכֶם הַטֻּמְאָה בְּשֶׁרֶץ הַשֶּׁרֶץ הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ: ויקרא יא כט
6. וְאַכַלְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים: דברים יד כג
7. לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בְּשַׁעֶרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכָל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ: דברים יב יז

הגהות הב"ח

(א) נמ' כשלמא לרבי יהודה היינו טעמא דמתיני ב' קרמי: **(ב)** שם כי כתיב חלב שור נמי בעניינא: **(ג)** שם דכתיב ביה בחולין תרי לאוין ולאו דזרות בדם נמי כתיב הא תלתא מד"ש כל"ל: **(ד)** שם ס"ל דם שרץ דאיתמעיט: **(ה)** שם ופסי' לר' יהודה מן דגון נפקא ליה מן כל דם. ס"ג בתמיה ומי מן כתיב מ' דנ' כריתות נפקי ליה ומי מן כל דם כו': **(ו)** רש"י ד"ה ור' יהודה סבר כי כתיב נמי כו' וחלב חולין כו' כלומר לענין. ס"ג כ"ל מפסוק כי כל: **(ז)** ד"ה מ"ש חלב ומי כלא הקישא כו' דם שור מתיני מרי קלאי כלומר לי הוה כתיב:

גליון הש"ס

גמ' וכל זה. ע' זבחים לב ס"ב מד"ש הכיל. וכבכורות כל ס"ב מד"ש הכיל: רש"י ד"ה לאכילה בבורר. ע' רש"י בעמ' קס ס"ב כרש"ר ד"ש ממרגוטיי:

מוסף רש"י

שמצטרפין זה עם זה. לכעדשה לגמלא (מעילה יז.), דם התמצית. של חולין וכל קדשים, כאדהרה. כלומ' ולא כרת, לכמיכ כי נפש בל כבר דמו בנפשו הוא וגו' עד כל תוכלין יכרת, יצא כל התמצית שאינו דם הנפש (פסחים פה.), בכרת. דנפקא ליה מריבויא דכל דם (תוליון עד.). ד' דהדה אומר דם. הוה מלי למימר, מה תלמוד לומר כל דם ונכתה וגו' (כריתות כב.).

שניני נוסחאות

א) אלא אמאי לא. (ש"מ) **ב)** ל"ל אלעזר. (ש"מ וגליון) **ג)** כר תרוטי. (ש"מ) **ד)** ממלקין. ל"ש חייב שתים דלא כר"י דתניא אכל חלב נבלה חלב מוקדשים לוקה שתים ר' יהודה אומר שלש. (ש"מ) (בראור ריבאש זו עיין רש"י לעיל סוף ע"א ד"ה ל"א. ובשמטין בהשמטות שם): **ה)** דכתיבי תרי קראי. (ש"מ) **ו)** טולם כל חלב וכל דם לא תאכלו כל חלב. (ש"מ) **ז)** ל"ל כי קדם הם וע' מוס' זבחים לב: ד"ה בסוף בתמרה. (גליון, וש"מ בהשמטות שיי"ש) **ח)** ולא דבל חלב שור. (ש"מ) **ט)** מולין דאסור חלבו אימא. ס"ל מולין אימא אסור (אלמלא) לאו לא. (ש"מ) **י)** מדהותר מכללו. [ס"ל בגמ'] (ש"מ) **יא)** מעיר נמי מלב. (ש"מ) **יב)** דבר מעניינו [מיכא הלמד נמקק]. (ש"מ) **יג)** דבר"ש דבר למד מעניינו (מיכא לאמרן בסוף ר"ה). (ש"מ) **יד)** ולאמרן ולא כדרי. ס"ל מתמצת הכיעמת לר' יהודה. (ש"מ) **טו)** מתמצת אבל בלאו אימא לא אמטו להכי

לחם ישנו במנחות דלחם הפנים איקרי מנחה ט) ומאי הלחם של עצרת דכתיב בהו (במדבר כח) בהקריבכם מנחה חדשה: **שכן איסורו בעייריהו.** הלכך לא מקיים יצפת לה דהא כי אתריגן בעייריה ליכא למימר כרמל יוכיח: **שכן נתרבו אצל מנחות.** וכי פרכת מה לקלי שכן נתרבה על ידי מנחות ליכא למימר לחם יוכיח: **הפגול ג' מגופי תורה.** דמיינינן עליו כרת ולא למדוה הכתוב שיהא בכרת אלא מלמד כקדושים תהיו ואוכליו עונו יחא ופגע"ב דכתיב ביה פגול לא כפיגול גמור קמיירי אלא במחשב בשמיטה חוץ למקומו דהכי קרינן בתורת הכהנים י) ובשמיטת קדשים (זבחים כח:) אם אינו ענין לחוץ לזמנו תניא ענין לחוץ למקומו וליכא למימר דהאי כרת עליה קאי דכתיב בפגול גמור בלו את אהרן והבנים האוכלת ממנו עונה תשא והדרינן בתורת הכהנים כ) ממנו עונה תשא ולא מחברו דקיימינן חוץ למקומו דכתיב ביה מחשבת חוץ לזמנו: **נאמר נאן.** בלו את אהרן בפגול גמור דבעינן עונה תשא ולא מחברו אוכלת ממנו עונה תשא ולא יאכל בכרת אלא בגזירה שוה דלא יתעינו דהאי כרת דקדושים תהיו בעוזר קמיירי דהא בתר דקא דחוק לקמן דאינו יחא בכרת אלא מושום דאמיא קדש קדש: **כמו מלאכתו אחד מגופי תורה.** דבשריפה אחיא הנה כמה. כתיב בתשמיש (ויקרא יח) ערות אשה ובתה לא תגלה דמשמע בתה ממנו ובתה מאחר שריפה דקרא שאחיה הנה זמה לשריפה. מאחר שלמדת אחיה מגזירה שוה ובתה לא תגלה בעינן דאיתנהו בעייניהו לא נבתוב קרא כרמל ונילף מלקי ולחם ולקי איכא למיפרך מה לחם שכן נתרבו אצל מנחות אמר לך רבי יצחק לא נכתוב קרא קלי ונילף מלחם וכרמל מאי פרכת מה לחם שכן נתרבה אצל חלה כרמל יוכיח ואי משום דכרמל לא נשתנה מבריתו לחם יוכיח הלכך לוקה דמייתר ואימא קלי דמייתר מחייב חדא מ) אכולהון מחייב חדא אם כן נכתוב קרא לחם כרמל וקלי אי נמי נכתוב קלי ולחם וכרמל אמאי כתב לקלי באמצע הכי קאמר לחם ו) בקלי נחייב וכרמל נחייב בקלי א"ר יגאי לעולם אל תהי גזירה שוה קלה בעיניך שהרי פיגול אחד מגופי תורה ולא לימדו הכתוב אלא מגזירה שוה:ז) **דאמר רבי יוחנן** ח) **תני זבדא בר לוי נאמר** ט) **הלהן** 1 **ואוכליו עונו יחא ונאמר כאן** 2 **והנפש האוכלת ממנו עונה תשא** י) **מה להלן** כרת 3 **אף כאן כרת** א"ר סימאי לעולם אל תהי גזירה שוה קלה בעיניך שהרי נותר אחד מגופי תורה 4 ולא לימדו הכתוב אלא מג"ש מאי היא יליף קדש קדש יא) ואוכליו עונו יחא כי את קדש ה' חלל וכתיב 3 ושרפת את הנותר באש יב) כי קדש וגו' אמר אביי לעולם אל תהי ג"ש קלה בעיניך שהרי הבתו מאנוסתו יג) הן הן גופי תורה ולא לימדה הכתוב אלא מג"ש יד) דאמר רבא אמר לי' ר' יצחק בר אברימי אתיא הנה הנה לא איסורא אתיא זמה זמה לשרפה אמר רב אשי אל תהי ג"ש קלה בעיניך שהרי נסקלים הן הן גופי תורה ולא לימדה הכתוב אלא מג"ש דתניא טו) נאמר כאן דמיהם בם ונאמר באוב וידעוני דמיהם בם מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה: המפטם את השמן כו': ת"ר המפטם טז) את השמן ללמוד בו יז)[אן] למוסרו לציבור פטור לסוך חייב והסך ממנו פטור לפי יח שאין חייבין אלא על סיכת שמן המשחה שעשה משה בלבד אמר מר ללמוד בו [אן] ע"מ למוסרו לציבור פטור מנלן אתיא יט) מתכונתו מן במתכונתה דקטרת וכתיב לגבי קטרת 4 לא תעשו יט) לכם לכם הוא דאסור אבל למוסרו לציבור פטור גבי שמן נמי למוסרו לציבור פטור ותיהדר קטרת יט) ונילף משמן מה שמן כי מפטם לחציין פטור אף קטרת נמי כי מפטם לחציין פטור אלמה יט) אמר רבא קטרת יט) שפטמה לחציין חייב שמן שפטמו לחציין פטור אמר לך רבא גבי שמן כתיב ובמתכונתו לא תעשו כמוהו כמוהו הוא דאסור אבל חציו שפיר דמי גבי קטרת יט) דכתיב והקטרת אשר תעשה כל עשייה דקטרת אפשר דמקטיר פרס שחרית ופרס בין הערבים ת"ר 5 שמן המשחה מר דרור ה' מאות קדה ה' מאות קנמן בשם ה' מאות וקנה בשם חמשים ומאתים נמצאו כולם אלף ושבעה מאות וחמשים תנא מניינא קמ"ל תנא הא קא קשיא ליה אימא קנה בשם קנקנן בשם מה קנמן בשם מחציתו בחמשים ומאתים אף קנה בשם מחציתו חמשים ומאתים דהוו להו תרין אלפים ואימא ה"נ אם כן נכתוב קרא קנמן בשם וקנה בשם מחצה ומחצה חמשים ומאתים אמר ליה רב פפא לאביי כשהוא שוקל בהכרע הוא שוקל אי עין בעין הוא שוקל אמר ליה רחמנא כתב בד בבד ואת אמרת בהכרע יט) והאמר רב יהודה הקב"ה יודע יט) הכרעות אלמא דאית בהו הכרע אלא אמר רב יהודה דקנמן בשם אמאי מייתי מחציתו דחמש מאות חמשים ומאתים בחד זימנא וחמשים ומאתים בחד זימנא כיון דכולהון ה' מאות הויין נייתי ה' מאות בבת אחת ש"מ מדקמייתי לה לקנמן בשם בתרי זימני הכרע אית ביה והקב"ה יודע בהכרעות ומאי בד בבד אמר רבינא שלא יניח משקל במשקל וישקול ת"ר כ) שמן המשחה שעשה בצלאל יכ) כיצד עושה הביאו העיקרין ושלקום לבמים והציף עליהן שמן כא) המשחה וקלט את הריח וקיפחו אמר לו ר' יהודה

תוספות א"כ לכתוב קרא לא תוכל לאכלם. ולא מצי למימר מדסיני ליה למימר דגנך לחוד לאכל חד וחד מיכא פירכא דגן בכתבה אלא תנה ומתירוס ויאכל כל מאכל דגן שכן יש בהן לא ריבוי אלא מוכח אך קשה בליעתו ולימד מן דגן ומתירוס ויאכל לא מדגן ומתירוס ויאכל לא מדגן אלא מנחות ל"א ומתירוס ויאכל לא מאי דגן שכן יש בהן לא ריבוי אלא מוכח אך קשה בליעתו ולימד מן דגן ומתירוס ויאכל לא מדגן ומתירוס ויאכל לא מאי ד

וכי גם ח׳ נעשה כו. שאתה מתמיה שאינו ספק אפילו לסוף[כז] מהכן וכנ״ל כל ז׳ ימי המלואים כדמפרש בפ״ק דיומא (דף ה.) שבעת ימים ימלא את ידיהם (ויקרא ח) ואיתקש משיחה לנישוי דכתיב במשחה בשם ומלמלת בם את ידם (שמות כט): **זה לי לדורותיכם.** אלמא כולהו י״ב לוגין[כח] דקיימי לעתיד לבוא: **יהויקים.** היה גדול מיהואחז[כט] ג׳ שניה דכתיב בו (מלכים ב כג) (ל) יהואחז בן עשרים ושלש שנה היה במלכו וגו׳ חדשים מלך וביהויקים כתיב (שם) בן עשרים וחמש שנה היה במלכו ומצא יהויקים גדול מיהואחז ג׳ שניה כך שניה בסדר עולם: **כומן שאנוס בשראל.** הכי המלכות יהויקים ולא בעי משיחה אבל כי איכא מחלוקת לגו יהויקים היא ובעי משיחה בתחלה: **ולא מלכי ישראל.** משבא דוד אבל שאול נמשח: **ומפני מחלוקתו של יורם**[ג] **נמשח כו׳.** דבשלמא מלך בן מלך דבית דוד כי איכא מחלוקת נפקא לן מקראי דהדר למילתיה קמייתא למשיחה אבל מלכי ישראל לא חזו למשיחה כלל: **נאפרסמא דביה.** נמשח ולא בשמן המשחה: כ״ג תטון משיחה[ד] ואין מושחין מלך בן מלך ואם תאמר מפני מה שלמה[ה] מפני מלחוקת אדוניה ואת יהואש מפני[ו] עתיה ואת יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה[ז] גדול מאחיו

[כז] וכי גם מאחד נעשה בשמן המשחה והלא נסים הרבה נעשו בו מתחלתו ועד סופו תחלתו לא היה אלא אי״ב לוג ובו נמשח המשכן וכליו ואהרן ובניו כל שבעת ימי המלואים ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים וכולו קיים לעתיד לבא שנאמר [1] שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם [כח] זה בגימטריא י״ב לוגין הויין ת״ר [2] ויקח משה את שמן המשחה וימשח את המשכן וגו׳ רבי יהודה אומר שמן המשחה שעשה משה במדבר הרבה נסים נעשו בו מתחלתו ועד סופו תחלתו לא היה אלא י״ב לוגין [כט] כמה יורה בולעת כמה עיקרין בולעין כמה האור שורף ובו נמשח משכן וכליו אהרן ובניו כל ז׳ ימי המלואים ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים [3] ואפי׳ כהן גדול בכ״ג טעון משיחה [4] ואין מושחין מלך בן מלך ואם תאמר מפני מה משחו את שלמה [ו] מפני מלחוקת אדוניה ואת יהואש מפני [ז] עתיה ואת יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה [ח] גדול מאחיו

שתי שנים אמר מר ואפי׳ כ״ג בן כ״ג טעון משיחה מנלן דכתיב [3] והכהן המשיח תחתיו מבניו נימא קרא והכהן[ט] [ז] שתחתיו מבניו מאי המשיח הא קמ״ל[ח] דאפי׳ מבניו ההוא [ט] דמשח הוי כ״ג ואי לא משח לא הוי כ״ג אמר מר אין מושחין מלך בן מלך מנלן אמר רב עקב דכתיב [4] למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו [ז] (כל הימים) ירושה היא ומפני מה משחו את שלמה מפני מחלוקת אדוניה מנלן דכי [ז] אתי מחלוקת אדוניה ולא כל דבעי מלכא מורית ליה מלכותא אמר רב פפא אמר קרא [4] בקרב ישראל בזמן ששלום בישראל תנא אף יהוא בן נמשיך לא נמשח אלא מפני מחלוקת יורם בן אחאב אמאי תיפוק ליה דמלך ראשון הוא חסורי מיחסרא והכי קתני [ח] מלכי בית דוד מושחין מלכי ישראל אין מושחין ואם תאמר מפני מה משחו יהוא בן נמשיך מפני מחלוקת יורם בן אחאב אמר מר מלכי בית דוד מושחין ואין מלכי ישראל מושחין מנלן דכתיב [5] קום משחהו כי זה הוא כל דבעי מלכא מורית ליה מלכותא אמר רב פפא אמר קרא [4] בקרב ישראל בזמן ששלום בישראל תנא אף יהוא בן נמשיך לא נמשח אלא מפני מחלוקת יורם בן אחאב אמאי תיפוק ליה דמלך ראשון הוא חסורי מיחסרא והכי קתני [ח] מלכי בית דוד מושחין מלכי ישראל אין מושחין ואם תאמר מפני מה משחו יהוא בן נמשיך מפני מחלוקת יורם בן אחאב אמר מר מלכי בית דוד מושחין ואין מלכי ישראל מושחין מנלן דכתיב [5] קום משחהו כי זה הוא זה טעון משיחה ואין אחר טעון משיחה אמר מר מפני מחלוקת יורם ומשום מחלוקת יורם בן אחאב [ט] נמעל בשמן המשחה כדאמר רב פפא [4] באפרסמא דביה ה״נ באפרסמא מפני יהויקים שהיה גדול ממנו שתי שנים ומי קשיש והכתיב [6] ובני יאשיה הבכור יוחנן והשני יהויקים והשלישי צדקיהו והרביעי שלום וא״ר [ז] יוחנן הוא יוחנן הוא יהואחז הוא צדקיהו הוא שלום אלא לעולם יהויקים קשיש [ט] ואמאי קרי ליה בכור שהוא בכור למלכות ומי מוקמינן זוטא קמי קשישא והכתיב [7] ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור ההוא [7] ממלא מקום אבותיו הוה[יא] אמר מר הוא שלום הוא צדקיה [ט] והא בדרי קחשיב [יא] ומאי קרי ליה שלישי שהוא שלישי לבנים [ז] ומאי קרי ליה רביעי שהוא רביעי למלכות משום דמלך יכניה קמיה בתחלה מלך יהואחז [ט] וסוף מלך יהויקים וסוף מלך יכניה וסוף מלך צדקיה ת״ר הוא שלום הוא צדקיה ולמה נקרא שמו שלום שהיה [יז] שלם במעשיו דבר אחר שלום ששלם מלכות בית דוד בימיו ומה שמו מתניה שמו שנאמר [8] וימלך [יז] את מתניה דודו תחתיו ויסב שמו צדקיה דאמר לו יה יצדיק עליך את הדין אם תמרוד בי שנאסר [יז] [9] ויביאהו בבלה וכתיב [10] וגם במלך נבוכד נאצר [יז] מלך בבל מרד אשר השביעו באלהים [ט] ומי הוה שמן המשחה והתניא [יח] משנגנז ארון נגנז צנצנת המן וצלוחית [יט] שמן המשחה ומקלו של אהרן שקדים ופרחים וארגז ששגרו פלשתים דורון לאלהי ישראל שנאמר [11] ואת כלי הזהב אשר השיבותם לו אשם תשימו בארגז מצדו ומי גנזו יאשיה מלך יהודה גנזו שנאמר [12] ויאמר [כ] המלך אל הכהנים תנו את ארון הקדש ואמר רבי אלעזר אתיא שם שם אתיא דורות דורות אתיא משמרת משמרת אמר רב פפא באפרסמא דביה ת״ר [כא] מושחין את המלכים כמין נזר ואת הכהנים [ז] כמין כ׳ אמר רב מנשיה כמין כי יוני תני חדא בתחלה מציק שמן על ראשו ואחר כך נותן בין ריסי עיניו ותני אחריתי בתחלה נותן לו שמן בין ריסי עיניו ואחר כך מציק לו שמן על ראשו תנאי היא איכא למאן דאמר משיחה עדיפא ואיכא למאן דאמר יציקה עדיפא מאי טעמא דמ״ד יציקה עדיפא שנאמר [13] ויצק משמן המשחה על ראש [כב] אהרן [ז] ומאן דאמר משיחה עדיפא קסבר שכן נתרבה אצל כלי שרת והכתיב ויצק ולבסוף וימשח ה״ק מה טעם ויצק משום וימשח אותו לקדשו ת״ר [14] כשמן הטוב [כג] היורד על הראש וגו׳ כמין [כד] שתי טיפין מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו אמר רב כהנא תנא כשהוא מספר עולות ויושבות בעיקרי זקנו ועל דבר זה היה משה רבינו דואג שמא חס ושלום מעלתי בשמן המשחה יצתה בת קול ואמרה [15] כטל חרמון שיורד על הררי ציון מה טל אין בו מעילה אף שמן שיורד על זקן אהרן אין בו מעילה ועדיין אהרן היה דואג שמא משה לא מעל ואני מעלתי יצתה בת קול ואמרה לו [16] הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת ת״ר [כה] אין מושחין את המלכים אלא על המעיין כדי שתימשך מלכותן שנאמר [17] ויאמר המלך [כה] (אל בניהו) וגו׳ והורדתם אותו על גיחון (וגו׳) ומשח אותו שם [כו] אמר רב אמי האי מאן דבעי לידע אי [כז] משכא שתא אי לא מייתי שרגא בהלין עשרה יומין דבין ריש שתא לימא דכיפורי ניתלי בביתא דלא נשיב זיקא אי משיך נהוריה נידע דמסיק שתיה ומאן דבעי נעביד עיסקא ובעי דנידע אי מצלח עיסקא אי לא נירבי תרנגולא אי שמין ושפר נידע דמצלח האי מאן דבעי ניפוק באורחא ובעי דנידע אי הדר לביתיה ניעול ניקום [כז] בביתא [כח] דבהתא אם חזי

תוספות מלכי ישראל אין מושחין. מדוד ואילך דכתיב ביה מיעוט זה טעון משיחה ולא אחר אבל שאול דהוי קודם לכן נמשח: **ממלא** מקום אבותיו חור. ותע״פ שרבש הוא שמא נאותו שעה לו לדיק:

[1] שמות לא לא
[2] ויקרא ח ו
[3] ויקרא ח ז
[4] דברי הימים ב כא ג
[5] ויקרא ח ט
[6] ובני יאשיהו הבכור יוחנן השני יהויקים השלישי צדקיהו הרביעי שלום: דברי הימים א ג טו
[7] ויתן להם אביהם מתנות רבות וכסף וזהב ומגדנות עם ערי מצרות ביהודה ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור:
[8] דברי הימים ב כא ג
[9] ויעל מלך בבל את מתניה דודו תחתיו ויסב את שמו צדקיהו:
[10] מלכים ב כד יז
[11] ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנצר ויבאהו בבבל עם כלי חמדת בית יי׳ וימלך את צדקיהו אחיו על יהודה וירושלם:
[12] דברי הימים ב לו י
[13] ויקח מזרע המלוכה ויכרת אתו ברית ויבא אתו באלה ואת אילי הארץ לקח: יחזקאל יז, יג
[14] וגם במלך נבוכדנצר מרד אשר השביעו באלהים ויקש את ערפו ויאמץ את לבבו משוב אל יי׳ אלהי ישראל:
[15] דברי הימים ב לו ג
[16] ולקחתם את ארון יי׳ ונתתם אתו אל הגבעה ואת כלי הקדש אשר השבתם לו אשם תשימו בארנו מצדו ושלחתם אתו וחלך: שמואל א ו ח
[17] ויאמר לקהם המבינים לכל ישראל הקדושים ליהוה תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את יהוה אלהיכם ואת עמו ישראל:
[18] דברי הימים ב לה ג
[19] ויצק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אתו לקדשו:
[20] ויקרא ח יב
[21] כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו: תהלים קלג ב
[22] כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה יי׳ את הברכה חיים עד העולם: תהלים קלג ג
[23] שיר המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד: תהלים קלג א
[24] ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אתו אל גיחון: ומשח אתו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך על ישראל ותקעתם בשופר ואמרתם יחי המלך שלמה:
מלכים א א לג-לד

רבינו גרשום

מלכות יהוה היא. ואין צריך משיחה: **ולאו כל אימת** [ה] **דבני מלך מורית.** מלכות לבניו בלא משיחה: **בקרב ישראל.** כזמן ששונן בקרב ישראל **בראמר רב פפא.** לקמן **באפרסמא דביה** משמהרנו שהיה יהויקים גדול ממנו ב׳ שנים: **וא״ר יוחנן הוא** יוחנן דכר. אלמא יהואחז קשיש מדקתי **הוא בכור;** לא **היכי קרי ליה בכור שהוא בכור למלכות.** שמלך קודם אחיו: **הוא בדרי קא חשיב להו.** כלומר שלישי והדר רביעי אלמא תרי גברי הוו: לעולם הוא שלום הוא צדקיה **ומאי** קרי ליה שלישי וכו׳: **שהוא רביעי למלכות.** דמלך יכניה בן דודו קמיה ויצא בגלות וגלוהו עמו קודם חרבן **וסוף מלך צדקיהו:** ומי הוה שמן המשחה. בימי יהואחז והא גנוז בימי יאשיה אביו דתניא משנגנז ארון [כ״ג] **בארנו מצידו.** [כלומר בצד הארון] **ואמר ר׳ אלעזר.** בגנוזה המן דגנוז **אתיא שמה שמה** כתיב הכא ותן שמה מלא העומר מן וכתיב בארון ונוגעתי לך שם וכתיב בבגנוזה משמרת וכתיב במקלו של אהרן למשמרת לאות לבני מרי: **ואתיא דורות דורות.** כתיב בבגנוזה למשמרת לדורותיכם וכתיב בשמן המשחה זה לי לדורותיכם מלמד (שכולו) [שכולן] נגנוז: **כמין נזר.** משחו במצנפת מאהן לאהן ונרשו מאחוריו כלומר סביב סביב: **כמין כי יוני.** ה כ׳ הן המצנף על גבי הראש עד הנורף ומפרש **כמין כי תני חדא** כו׳. מאן דאמר בתחלה בין ריסי עיניו מושח קסבר **משיחה עדיפא אצל כ״י שרת.** שלא מצינו בהן יציקה אלא משיחה: **משום דרמשח אותו לקדשו.** כבר: **כשהוא מספר.** מדבר **עולות ויושבות** לו בעיקרי זקנו. כדי שלא יפלו לארץ כשהוא מנענע פיו לדבר: **ועל דבר זה היה משה רואג.** שהיה משה אומר **שמא מעלתי** לפי שהזקן לא נעשות למשוח והיה רואה בו שני טיפין מן הראש ירדו לזקן **יצאה ב״ק** כו׳: **שמא אני מעלתי.** שאני נתונה ברית שבזקני **יצאה ב״ק** כו׳: **אי משיך נהוריה.** עד שיכלה כל השמן שבכלי: **נירבי תרנגולא.** על שם אותו עסקא:

[ה] כמ״ש של הש״מ ליתא אימת.

מסורת הש״ס

[א] מ״ר פ״ח מהלכות כלי המקדש הל״ב:
[ב] מ״ר שם הל׳ ז:
[ג] ב מ״ר שם הל׳ ז:
[ד] מ״ר שם הל׳ יא:
[ה] מ״ר שם הל׳ ז:
[ו] מ״ר שם הל׳ יא:
[ז] מ״ר פ״ח מהלכות כלי המקדש הלכה כז:
[ח] מ״ר פ״ח מהלכ׳ כלי המקדש הל׳ ט:
[ט] מ״ר שם הל׳ יא:
[י] מ״ר שם הל׳ ט:
[יא] מ״ר שם הל׳ יא:
[יב] מ״ר שם הל׳ יא:
[יג] מ״ר שם הל׳ יא:
[יד] מ״ר שם הל׳ יא:
[טו] מ״ר שם הל׳ יא:
[יז] מ״ר שם הל׳ יא:
[יח] מ״ר שם הל׳ יא:
[יט] מ״ר שם הל׳ יא:
[כ] מ״ר שם הל׳ יא:
[כא] מ״ר שם הל׳ יא:
[כב] מ״ר שם הל׳ יא:
[כג] מ״ר שם הל׳ יא:
[כד] מ״ר שם הל׳ יא:
[כה] מ״ר שם הל׳ יא:
[כו] מ״ר שם הל׳ יא:
[כז] מ״ר שם הל׳ יא:
[כח] מ״ר שם הל׳ יא:

תורה אור השלם

1. וְאַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדֹרֹתֵיכֶם: שמות לז לא
2. וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם: ויקרא ח י
3. וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבָּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֻקַּת עוֹלָם לַיי׳ כָּלִיל תַּקְטִיר: ויקרא ו טו
4. לְבַלְתִּי רוּם לְבָבוֹ מֵאַחָיו וּלְבַלְתִּי סוּר מִן הַמִּצְוָה יָמִין וּשְׂמֹאול לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל: דברים יז כ
5. וַיִּשְׁלַח וְהֵבִיאוּהוּ וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם יְפַה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי וַיֹּאמֶר יְיָ קוּם מָשְׁחֵהוּ כִּי זֶה הוּא: שמואל א טז יב
6. וּבְנֵי יֹאשִׁיָּהוּ הַבְּכוֹר יוֹחָנָן הַשֵּׁנִי יְהוֹיָקִים הַשְּׁלִישִׁי צִדְקִיָּהוּ הָרְבִיעִי שַׁלּוּם: דברי הימים א ג טו
7. וַיִּתֶּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת רַבּוֹת וְכֶסֶף וּזְהָב וּמִגְדָּנוֹת עִם עָרֵי מִבְצָרוֹת בִּיהוּדָה וְאֶת הַמַּמְלָכָה נָתַן לִיהוֹרָם כִּי הוּא הַבְּכוֹר: דברי הימים ב כא ג
8. וַיִּמְלֹךְ מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת מַתַּנְיָה דֹדוֹ תַּחְתָּיו וַיַּסֵּב אֶת שְׁמוֹ צִדְקִיָּהוּ: מלכים ב כד יז
9. וְלִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה שָׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר וַיְבִאֵהוּ בָבֶלָה עִם כְּלֵי חֶמְדַּת בֵּית יְיָ וַיַּמְלֵךְ אֶת צִדְקִיָּהוּ אָחִיו עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם: דברי הימים ב לו י
10. וַיִּקַּח מִזֶּרַע הַמְّלוּכָה וַיִּכְרֹת אִתּוֹ בְּרִית וַיָּבֵא אֹתוֹ בָּאָלָה וְאֶת אֵילֵי הָאָרֶץ לָקָח: יחזקאל יז, יג
11. וְגַם בְּמַלְךְ נְבוּכַדְנֶצַּר מָרַד אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוֹ בֵּאלֹהִים וַיִּקֹּשׁ אֶת עָרְפּוֹ וַיְאַמֵּץ אֶת לִבּוֹ מִשּׁוּב אֶל יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: דברי הימים ב לו יג
12. וַיֹּאמֶר לַלֵּוִיִּם הַמְּבִינִים לְכָל יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים לַיהוָה תְּנוּ אֶת אָרוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה בֶן דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָכֶם מַשָּׂא בַּכָּתֵף עַתָּה עִבְדוּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: דברי הימים ב לה ג
13. וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ: ויקרא ח יב
14. כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יָרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיָּרַד עַל פִּי מִדּוֹתָיו: תהלים קלג ב
15. כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיָּרַד עַל הָרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם: תהלים קלג ג
16. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד: תהלים קלג א
17. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קְחוּ עִמָּכֶם אֶת עַבְדֵי אֲדֹנֵיכֶם וְהִרְכַּבְתֶּם אֶת שְׁלֹמֹה בְּנִי עַל הַפִּרְדָּה אֲשֶׁר לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל גִּחוֹן: וּמָשַׁח אוֹתוֹ שָׁם צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָר וַאֲמַרְתֶּם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: מלכים א א לג-לד

שיטה מקובצת

בן מלך. בירושלמי דסוטה בפרק משוח מלחמה (פ״ח ה״ג) מפיק מקרא: בחן בדיל. עי׳ תוס׳ מנחות ד׳ נא ע״ב (ד״ה והכהן): מצלן דרביב והבהן המשיח תחתיו מבניו. ומגופיה דקרא לא מצי לאוכוחי דאיכא למימר דה״ק אותו שיהיה נמשח: **אתיא שלום הוא צדקיה.** עיין בהשמטות: **יורד על הזקן זקן אהרן וגו׳.** איתא במדרש (שהש״ר א פסוק י) לכך כתיב שתי פעמים זקן לפי שהיה על זקן אהרן כאילו היה על זקנו דוהו שאמר הכתוב שבת אחים גם יחד. כך נ״ל:

שינויי נוסחאות

[ז] לוגין ראה כמה. (ש״מ:) **[ח]** מפני מחלוקתה של עתליה. (ש״מ:) **[ט]** בזול ממנו שמי פעים. (ש״מ:) **[י]** נ״ל מתחתיו כ״ל פהוריות. (גליון:) **[יא]** קמ״ל. ס״ל דבעי משיחה לא״א. (ש״מ:) **[יב]** הוה דמשיחה הוה כ״ג ואי לא משיח לא הוי כ״ג. (ש״מ:) **[יג]** וכמו מלכות ירושה (תוס׳ כל סימים נמתקן). (ש״מ:) **[יד]** דכי איכא מחלוקת. (ש״מ:) **[טו]** אחאב נמעול כשמן. (ש״מ:) **[יז]** יוחנן. גרים רש״ל ריוחנן הוא יהואחז, **צדקיהו הוא שלום.** (ש״מ:) הגרלקת פהוריות הוא שלום אלו לדקיה הוא יוחנן הוא יהואחז הוא לדקי׳ הוא יוחנן הוא שלום: **[יח]** אמאי קרי. (ש״מ:) **[יט]** הוה יהויקים לא הוה ממלא מקום אבותיו. (ש״מ:) **[יא]** קחשיב אמאי קרי. (ש״מ:) **[יב]** לגנוב אמאי קרי. (ש״מ:) **[יג]** סיים משולם ממעטיו ד״ל שלום שלמה מלכות. (ש״מ:) **[יד]** עונתן אמר [מקמא יח ע״ב] **ריבא אתו באלה** וכתיב. (ש״מ:) **[טו]** תיכות מלך בבל לגמ׳ בפסוק: **[טו]** וגלוהו של שמן. (ש״מ:) **[ז]** (דברי הימים ב לה ג) **ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לה׳ תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם עוד משא בכתף.** (ש״מ:) **[יח]** ס״ל ביצד מוקמת לה כי׳ הכתיב כמין כי מאי כי אמר רב מנשיה **בר בדא כמין.** (ש״מ:) **[כ]** הכן וימשח אותו לקדשו ומלן. (ש״מ וכ״ה בהגהות הב״ח:) **[כא]** הטוב על הראש ירד ע״ז הזקן זקן אהרן וגו׳ (תוכת יהוכד ממנקן). (ש״מ וגליון:) **[כב]** כמין שתי מרגליות (תוכת טיפין ממקן). (ש״מ:) **[כג]** המלך להם קחו עמכם וגו׳ והורדתם אותו אל גיחון ומשח אותו (והמוסבר ממקן). (ש״מ:) **[כד]** לי מוסיק שתא לי לא לייתי מרגא. (ש״מ:) **[כה]** כתיב דהבריר. (ש״מ:) **[כו]** לפיכ לגוך, הוא סוף הכיבור, ומתמיד הכיבור: ולהכון ומכוי. (ש״מ:) **[כז]** קיימי לעמדר. (ש״מ:) **[כז]** כמעול כי דבכלמא. **[כח]** תיכות ואמר רבי לאוב בדפו״ל, וכגלאה נוקפו כשבנה בדפוסים ועי׳ בהגהת ש״מ בגמ׳: **[כז]** אם ארון הקדש בכיס. (ש״מ:) **[כז]** מצציף שמן. (ש״מ:) **[כז]** מחיה. (ש״מ:) **[כט]** כמיתה דהברא. (ש״מ:)

הגהות הב״ח

(א) נב׳ ומא קרא והכהן תחתיו ל״ל ולות ע׳ ממקן: **(ב)** שם וכו׳ כדרי קתמיב. ר״ב ר״ל לקמיה ליה לדוב בעצמו דכתיב הנני יהויקים הבלוי לקיים כו׳ וכן הוה לה״ל בהוריות דף י״ב ע״ב: **(ג)** שם כתמלה מלך יהואחז והדר מלך יהויקים והדר מלך יכניה והדר מלך צדקיה: **(ד)** שם על לחם לחם ירמשת אותו לקדשו וס״ל מעמיה: **(ה)** שם לחם ירמשת אותו לקדשו ומ״ל מעמיה: **(ו)** רש״י ד״ה יהויקים וכו׳ דכתיב בו בן כ״ב שנה יהואחז במלכו וכו׳ שתי פעים. נ״ע ולא דקדק כאותן ג׳ מרשים:

מוסף רש״י

טעון משיחה. ולא לא מעמיה כמון לא מלכות בנייהו מורש מלכות לבניו: **תיפוק לי׳ דמלך ראשון הוא.** דלא היה בן מלך: **בראמר רב פפא.** לקמן **באפרסמא דביה** משמהרנו שהיה יהויקים גדול ממנו ב׳ שנים: **וא״ר יוחנן הוא** יוחנן דכר. אלמא יהואחז קשיש מדקתי **הוא בכור;** לא **היכי קרי ליה בכור שהוא בכור למלכות.** שמלך קודם אחיו: **הוא בדרי קא חשיב להו.** כלומר שלישי והדר רביעי אלמא תרי גברי הוו: לעולם הוא שלום הוא צדקיה **ומאי** קרי ליה שלישי וכו׳: **שהוא רביעי למלכות.** דמלך יכניה בן דודו קמיה ויצא בגלות וגלוהו עמו קודם חרבן **וסוף מלך צדקיהו:** ומי הוה שמן המשחה. בימי יהואחז והא גנוז בימי יאשיה אביו דתניא משנגנז ארון [כ״ג] **בארנו מצידו.** [כלומר בצד הארון] **ואמר ר׳ אלעזר.** בגנוזה המן דגנוז **אתיא שמה שמה** כתיב הכא ותן שמה מלא העומר מן וכתיב בארון ונוגעתי לך שם וכתיב בבגנוזה משמרת וכתיב במקלו של אהרן למשמרת לאות לבני מרי: **ואתיא דורות דורות.** כתיב בבגנוזה למשמרת לדורותיכם וכתיב בשמן המשחה זה לי לדורותיכם מלמד (שכולו) [שכולן] נגנוז: **כמין נזר.** משחו במצנפת מאהן לאהן ונרשו מאחוריו כלומר סביב סביב: **כמין כי יוני.** ה כ׳ הן המצנף על גבי הראש עד הנורף ומפרש **כמין כי תני חדא** כו׳. מאן דאמר בתחלה בין ריסי עיניו מושח קסבר **משיחה עדיפא אצל כ״י שרת.** שלא מצינו בהן יציקה אלא משיחה: **משום דרמשח אותו לקדשו.** כבר: **כשהוא מספר.** מדבר **עולות ויושבות** לו בעיקרי זקנו. כדי שלא יפלו לארץ כשהוא מנענע פיו לדבר: **ועל דבר זה היה משה רואג.** שהיה משה אומר **שמא מעלתי** לפי שהזקן לא נעשות למשוח והיה רואה בו שני טיפין מן הראש ירדו לזקן **יצאה ב״ק** כו׳: **שמא אני מעלתי.** שאני נתונה ברית שבזקני **יצאה ב״ק** כו׳: **אי משיך נהוריה.** עד שיכלה כל השמן שבכלי: **נירבי תרנגולא.** על שם אותו עסקא:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות